

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Χρ. Κουλούρη, Ο χρόνος της αναμενόμενης ευτυχίας (επιφυλλίδα)

Το κείμενο δίνεται συντομευμένο και ελαφρώς διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

Από την εποχή της *Οδύσσειας* το ταξίδι, νοητικό ή πραγματικό, μοιάζει να αποτελεί έκφραση της ανθρώπινης ελευθερίας και διαχρονική αναζήτηση της αυτο-πραγμάτωσης¹. Η επιθυμία της περιπέτειας και η γοητεία του αγνώστου αφενός ή η επιστροφή σε κάποιες ρίζες και η ασφάλεια του νόστου² αφετέρου σηματοδοτούν ακριβώς αυτή τη διάσταση. Εν τούτοις οι λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι ταξιδεύουν, τα μέσα του ταξιδιού, η κοινωνική σύνθεση των ταξιδιωτών, τα δρομολόγια, οι χρόνοι, το κόστος, οι πρακτικές, οι συμβολισμοί και οι αναπαραστάσεις του ταξιδιού, όλα υπόκεινται σε ιστορικούς προσδιορισμούς και διαφοροποιούνται μέσα στον ιστορικό χρόνο. Η αυτονόητη σήμερα και γενικευμένη ερώτηση «πού θα πας διακοπές φέτος;», οι προσφορές για φθηνά ταξίδια, η διόγκωση της τουριστικής βιομηχανίας, τα διαφημιστικά σλόγκαν για τις διακοπές γίνονται περισσότερο κατανοητά αν ανατρέξουμε στην ιστορική στιγμή της «εφεύρεσης των διακοπών». Και η «εφεύρεση» αυτή εξαρτάται, με τη σειρά της, από την «εφεύρεση του ελεύθερου χρόνου». [...]

[Κατά τον 19^ο αιώνα] η επανάσταση των υλικών συνθηκών του ταξιδιού, με το σιδηρόδρομο και το ατμόπλοιο, δημιούργησε τους όρους για τον εκδημοκρατισμό των διακοπών. Οι γρήγορες και φθηνές μετακινήσεις μετέτρεψαν τον περιηγητή σε τουρίστα. Στη νέα κουλτούρα των διακοπών κυριαρχούν η μαζικότητα, τα τουριστικά πρακτορεία, οι οδηγοί και οι χάρτες. Ο διάσημος Thomas Cook οργάνωσε το πρώτο του τουριστικό ταξίδι το 1841, ίδρυσε την εταιρεία του το 1851 και την ίδια χρονιά μετέφερε 165.000 άτομα στην παγκόσμια έκθεση του Λονδίνου. Στις δεκαετίες 1840-1860 εξάλλου δημοσιεύονται οι περίφημοι τουριστικοί οδηγοί Murray, Baedeker και Joanne. Το ταξίδι συνοψίζεται σε μια σειρά επισκέψεων, σχεδιασμένων λεπτομερώς από τον τουριστικό οδηγό, ο οποίος εκλαϊκεύει την εμπειρία της εξερεύνησης.

Μέσα στον 20^ό αιώνα οι διακοπές αποκτούν μαζικό και διαταξικό³ χαρακτήρα και αναπτύσσονται στρατηγικές κατανάλωσης. Η «ανάγκη» για διακοπές γίνεται στη συνέχεια «δικαίωμα», έτσι ώστε η αδυναμία να πάει κάποιος διακοπές να παρουσιάζεται ως αδικία. Η προσδοκία των διακοπών δεν ταυτίζεται με την ξεκούραση. Οι παραθεριστές θέλουν, στη διάρκεια των διακοπών, να ξεφύγουν

¹ ενν. του τρόπου με τον οποίο οι ταξιδιώτες θα αισθανθούν ολοκληρωμένοι ως άνθρωποι

² του ταξιδιού της επιστροφής

³ αυτός που σχετίζεται με όλες τις κοινωνικές τάξεις.

από τους κοινωνικούς τους ρόλους, να τοποθετήσουν σε παρένθεση τις πειθαρχίες που απορρέουν από την εργασία και την αστική ζωή. Οι διακοπές ορίζονται σε αντίθεση με την καθημερινότητα ενώ αναδεικνύονται ταυτόχρονα σε καθοριστικό στοιχείο για την κατασκευή ταυτοτήτων. Η τηλεοπτική διαφήμιση για την προώθηση του γαλλικού τουρισμού, με τον Γούντι Αλεν να προτρέπει τους συμπατριώτες του Αμερικανούς «Ας ερωτευτούμε πάλι», επιβεβαιώνει τις διακοπές και το ταξίδι ως χρόνο, και τόπο, της αναμενόμενης ευτυχίας.

A3. Αντλώντας ιδέες από την τελευταία παράγραφο του κειμένου, να αναπτύξεις σε άρθρο 200 – 250 λέξεων για τη σχολική εφημερίδα την άποψή σου σχετικά με τους στόχους τους οποίους επιδιώκει να πραγματοποιήσει ο σύγχρονος ταξιδιώτης / τουρίστας στο χρόνο των διακοπών του.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

N. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ (1883-1957)

Ταξιδεύοντας: Ισπανία (εκδ. Καζαντζάκη, Αθήνα 2009)

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από ταξιδιωτικό αφήγημα του συγγραφέα, που αναφέρεται στην αραβική πόλη της Ισπανίας, τη Σεβίλλη.

«Βλογημένες νά 'ναι οι κλειδώσεις⁴ των χεριών μου – που δεν είναι όλο κόκαλο σαν των αλόγων – και μπορούν να σε χαδέψουν! – Βλογημένη κι η διάφανη επιδερμίδα των χεριών μου – γιατί έτσι το αίμα μου βρίσκεται πιο κοντά στο δικό σου, όταν σε φιλώ! – Βλογημένα και τα μακριά μαλλιά σου – γιατί όταν τα σηκώνω σα φτερούγα – ο σβέρκος σου νιώθει πιο απαλά την ανάσα μου – και πιο γλυκά αναπαύεται στο μπράτσο μου – στις μακριές μας ξεκούρασες!»

Χωρίς να το θέλω, τα ερωτικά τούτα λόγια ενός φίλου μου Ισπανού ποιητή, στρατάριζαν⁵ στα χείλια μου, όταν έμπαινα στη Σεβίλια. Δεν ανιστορούμαι πια αν ήταν μέρα ή νύχτα, αν ήταν ήλιος ή αν έριχνε ψιλή βροχή· σα νά 'γινε ξάφνου ροδοβάβουλας⁶ και δε θυμούμαι την πρώτη επαφή μου με τη Σεβίλια παρά μυρωδιές και χρώματα. Και χάρηκα που έλαχε να γεννηθώ σ' ένα τόσο φανταχτερό και μυρωδάτο κόσμο.

Πώς να μπορέσει ποτέ ο άνθρωπος να υμνήσει, χωρίς κραυγή, την ομορφιά της γης; Πότε θ' ανοίξουμε τα μάτια μας και να δούμε το λουλούδι, το χώμα, το νερό, τη γυναίκα; Να δούμε το σώμα μας που έγινε επίτηδες για τον κόσμο, να δούμε τον κόσμο που έγινε επίτηδες για το σώμα μας, και να πούμε μ' ευγνωμοσύνη: «Μου αρέσεις!»

Συχνά, όταν γυρίζω μόνος σε ξένες πολιτείες, με δυσκολία κρατιούμαι να μη φωνάξω. Τι νά 'ναι ετούτη η τύχη, τι 'ναι το θάμα ετούτο να ζεις, νά 'σαι γερός, να διψάς, να πίνεις νερό και να δροσερεύεις ως τη φτέρνα, να πεινάς, να τρως ένα κομμάτι ψωμί και να νιώθεις τα κόκαλά σου να

---

⁴ Οι κλειδώσεις

⁵ έρχονταν ασυναίσθητα

⁶ έντομο που χώνεται στο τριαντάφυλλο

τρίζουν από αναγάλλια⁷; Και πώς έλαχε νά 'ναι τόσο σφιχτοπλεγμένη, τόσο σοφιλιασμένη⁸ η ηδονή με την ανάγκη;

Κάθουμαι σε μιαν πέτρα, απόξω από το αραβικό⁹ παλάτι, το ξακουσμένο Αλκάθαρ. Ήλιος γλυκός, η Σεβίλια ξύπνησε, σβουρίζει σα μελισσοκόφινο¹⁰, μυρίζουν τα περβόλια, είναι ακόμα πρωί κι οι πόρτες του παλατιού δεν άνοιξαν. Κοιτάζω τα χέρια μου πλημμυρισμένα πρωινόν ήλιο – σα να κρατούν ένα χρυσό βιολί. Αγγίζω το κεφάλι μου, και μου φαίνεται σαν την κιβωτό που πλέει απάνω στο χάος και νά 'χουν καταφύγει μέσα της για να σωθούν όλα τα ζώα και τα πουλιά κι οι θεοί. Κι αμίλητα βλογούσα¹¹ και μακάριζα¹², το πρωί εκείνο, τις πέντε μου αίστησες¹³...

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ο Καζαντζάκης στο κείμενό του αποφεύγει την ακριβή περιγραφή του τόπου που επισκέπτεται και την αντικαθιστά με δικές του παρατηρήσεις και σκέψεις, σχετικές με την επίσκεψη αυτή. Ποιος ο στόχος της περιγραφής στην περίπτωση αυτή και ποια εντύπωση δημιουργεί στον αναγνώστη;

ή

2. Στο προσωπικό σου ιστολόγιο να γράψεις λόγους για τους οποίους, μετά την ανάγνωση του αποσπάσματος, θα πρότεινες στους αναγνώστες σου να επισκεφτούν τη Σεβίλλη στην Ισπανία. Μπορείς να αντλήσεις ιδέες από τις παρατηρήσεις και σκέψεις του συγγραφέα για την εντύπωση που αφήνει η πόλη στον επισκέπτη της.

Μονάδες 25

---

⁷ ανακούφιση, αγαλλίαση

⁸ αξεδιάλυτα μπλεγμένα

⁹ αραβικό

¹⁰ κινείται ακατάπαυστα σαν τις μέλισσες στο κοφίνι

¹¹ ευλογούσα

¹² καλοτύχιζα

¹³ αισθήσεις